

Venäjälle suuntautuvan viennin valvonta

Teemu Sepponen

Vientivalvontayksikön päällikkö

Tilanne 27.2.2022 klo 14

- Kyseessä ovat Pohjois-Korean ja Valko-Venäjän ohella laajimmat ulkomaankaupan pakotteet, mitä EU:lla on voimassa.
- Paljon kauppaa myös vielä kieltojen ja valvonnan ulkopuolella. Yritysten on syytä varautua, että pakotteet voivat edelleen laajentua.
- Pakotteita on koordinoitu varsinkin Yhdysvaltain kanssa. Pakotteet eivät ole summittaisia vaan kohdennettuja. Lähes kaikissa vientikielloissa on poikkeuksia ja usein siirtymäaikoja.
- Venäläistahojen korvausvaateita ei hyväksytä (2022/328 art. 11)

EU:n uudet vientikiellot 26.2.2022

- Venäjän ”sotilaallisilla hyökkäyksillä on massiiviset seuraukset ja kova hinta”. Puolustuksen, energian, ilmailun ja rahoituksen alat. Erityisesti puolustus- ja turvallisuusalan teknologinen kehittäminen.
- Erityisesti korkea teknologia, mutta myös hyvin matala: mm. elektroniikkaa, tietoliikennetekniikkaa, puolijohteiden valmistuslaitteita, kaikki laivat, veneet ja niiden osat, kaikki lentokoneet ja niiden osat, sensortekniikkaa, öljynjalostustekniikkaa

Lähtökohtia vientiyrittysten harkintaan

- Yrityksen oma vastuu sekä oma harkinta
 - Onko vientituote kieltolistoilla (myöhempi Henri Loukusan esitys)
 - Jos tuote kieltolistalla, soveltuuko poikkeus (kuvat 5-9, loput Loukusa)
 - Onko loppukäyttäjät kieltolistalla (kuva 9)
- > Jos kieltolista, soveltuuko siirtymäaika (ks. asetus (EU) 2022/328)
- > Jos em. ei kieltolista, onko silti loppukäytön vuoksi kieltolista (kuvat 11-12) tai liittyykö kauppaan esim. muu kielletty tahon tai toiminnan eri pakoteregiimeistä (aikaisempi Mikael Ruotsin esitys)

Poikkeukset valtaosalle listatuotteista eli tuotteille, jotka ovat 2021/821 liite I, sekä 2022/328 liite VI = 833/2014 liite VII

- Käsittelen poikkeuksia kahden kieltolistan osalta. Nämä ovat “perinteiset” kaksikäyttötuotteet (hyödykkeet) sekä niiden lisäksi laaja “uusi” joukko hyödykkeitä, joita Suomessa ei ole tähän saakka valvottu, eikä nykyisinkään valvota muuta kuin Venäjän osalta.
- Tässä esityksessä kuvatut poikkeukset eivät siis koske muita kieltolistoja kuin näitä kahta. Muille kieltolistoille on eri poikkeukset, niiden osalta ks. Henri Loukusan esitys.

Poikkeus tuotteille 2022/328 liite VI = 833/2014 liite VII

- Vienti seuraaviin tarkoituksiin siviililoppukäyttäjälle siviililoppukäyttöön:
 - Yksityishenkilöiden ja yksityisyriytysten kyber- ja tietoturva (esim. massamarkkinapalomuurin) - *Venäjällä olevien luonnollisten ja oikeushenkilöiden, yhteisöjen ja elinten, lukuun ottamatta Venäjän hallitusta ja sen määräysvallassa suoraan tai välillisesti olevia yrityksiä, kyberturvallisuuden ja tietoturvan varmistamiseen*
 - Henkilökohtainen käyttö (esim. puhelin) - *Venäjälle matkustavien luonnollisten henkilöiden tai heidän mukanaan matkustavien perheenjäsenten henkilökohtaiseen käyttöön, ja rajoittuen heidän omistuksessaan oleviin henkilökohtaisiin tavaroihin, koti-irtaimistoon, ajoneuvoihin tai työvälineisiin, joita ei ole tarkoitettu myyntiin*
- **Erillistä ilmoitusta ulkoministeriölle ei tarvita, eikä vientilupaa**

Poikkeus tuotteille 2022/328 liite VI = 833/2014 liite VII

- Vienti seuraaviin tarkoituksiin siviililoppukäyttäjälle siviililoppukäyttöön:
 - Humanitääriset syyt - *humanitaarisia tarkoituksia tai terveyskriisejä varten tai sellaisen tapahtuman kiireelliseen estämiseen tai lieventämiseen, jolla on todennäköisesti vakavia ja merkittäviä vaikutuksia ihmisten terveyteen ja turvallisuuteen tai ympäristöön, tai luonnonkatastrofeihin reagoimiseksi;*
 - Lääketieteellinen käyttö - *lääketieteellisiä tai farmaseuttisia tarkoituksia varten;*
 - Väliaikainen vienti journalistien käyttöön - *uutisvälineiden käyttöön väliaikaisesti vietyinä;*
 - Ohjelmistopäivitykset (esim. MS Office) - *ohjelmistopäivityksiin; (paitsi jos 2021/821 mukaan vaatii vientiluvan);*
 - Kuluttajien viestintälaitteet (esim. iPhone)- *kuluttajien viestintälaitteina käytettäväksi;*
- **Viejän on ilmoitettava ru.vienti.ilmoitus.um@formin.fi 30 päivässä viennin jälkeen otsikolla “Venäjä; Ilmoitus poikkeuksen käyttämisestä”**

Poikkeus tuotteille 2021/821 liite I, sekä 2022/328 liite VI = 833/2014 liite VII

- **Lupia voidaan UM:lle sähköisessä järjestelmässä jätetystä hakemuksesta myöntää siviililoppukäyttöön siviililoppukäyttäjälle vain seuraavista syistä ja UM:n harkinnan mukaan:**
 - Hallitusten välinen yhteistyö siviiliasioissa - *unionin, jäsenvaltioiden hallitusten ja Venäjän hallituksen puhtaasti siviiliasioissa tekemää yhteistyötä varten;*
 - *avaruusohjelmiin liittyvään hallitustenväliseen yhteistyöhön;*
 - Siviiliydinvoima - *siviilikäyttöön tarkoitettujen ydinvoimavarojen toimintaan, huoltoon, polttoaineen uudelleenkäsittelyyn ja turvallisuuteen, sekä ydinalan siviiliyhteistyöhön erityisesti tutkimuksen ja kehittämisen alalla;*
 - Meriturvallisuus (esim. korjauspalvelu haaksirikkoutuneelle laivalle) - *meriturvallisuuteen;*

Poikkeus tuotteille 2021/821 liite I, sekä 2022/328 liite VI = 833/2014 liite VII

- **Lupia voidaan UM:lle sähköisessä järjestelmässä jätetystä hakemuksesta myöntää siviililoppukäyttöön siviililoppukäyttäjälle vain seuraavista syistä ja UM:n harkinnan mukaan:**
 - Siviiliteleviestintä - *siviilialan televiestintäverkkoja varten, mukaan lukien internetpalvelujen tarjoaminen;*
 - EU-alueen yritysten tytäryritykset - *sellaisten yhteisöjen yksinomaiseen käyttöön, jotka ovat jonkin jäsenvaltion tai kumppanimaan lainsäädännön mukaisesti perustetun tai muodostetun oikeushenkilön, yhteisön tai elimen yksinomaisessa tai yhteisessä määräysvallassa;*
 - EU-maiden ja kansainvälisten järjestöjen edustustot - *unionin, jäsenvaltioiden ja kumppanimaiden diplomaattiedustustoille, mukaan lukien suurlähetystöt ja muut edustustot.*

Onko loppukäyttäjät kieltolistalla 2022/328 liite III = 833/2014 liite IV

- Tahot suoraan sotilasteknologiateollisuutta tai siihen jollain tapaa kytköksissä
- Hyödykkeille asetuksen 2021/821 liitessä I, sekä hyödykkeille asetuksen 2022/328 liitteessä VI eli asetuksen 833/2014 liitteessä VII, **vienti on kiellettyä**, paitsi **onnettomuustilanteisiin liittyvistä syistä**:
 - *tarpeen sellaisen tapahtuman kiireelliseksi estämiseksi tai lieventämiseksi, jolla on todennäköisesti vakavia ja merkittäviä vaikutuksia ihmisten terveyteen ja turvallisuuteen tai ympäristöön;*

Aiheuttaako loppukäyttö kiellon? Listoista riippumatta vienti aina vaatii luvan, jos viejä on saanut UM:ltä ilmoituksen, että...

- Tuote on tai **voi** olla käyttöön, joka **liittyy** joukkotuhooaseisiin
 - *kemiallisten, biologisten tai ydinaseiden taikka muiden ydinräjähteiden kehittämiseen, tuotantoon, käsittelyyn, käyttöön, ylläpitoon, varastointiin, havaitsemiseen, tunnistamiseen tai levittämiseen taikka tällaisten aseiden maaliin saattamiseen soveltuvien ohjusten kehittämiseen, tuotantoon, ylläpitoon tai varastointiin*
- Tuote on tai **voi** olla sotilaalliseen käyttöön, mikä tarkoittaa
 1. *sisällyttämistä puolustustarvikkeiden viennistä annetussa laissa (282/2012), tarkoitettuihin puolustustarvikkeisiin;*
 2. *tuotanto-, testaus- tai analysointilaitteiden ja niiden komponenttien käyttöä 1 kohdassa tarkoitettujen puolustustarvikkeiden kehittämiseen, tuotantoon tai ylläpitoon;*
 3. *valmiiksi jalostamattomien tuotteiden käyttöä 1 kohdassa tarkoitettujen puolustustarvikkeiden tuotantolaitoksessa.*
- Viejällä on **velvollisuus** ilmoittaa UM:lle, jos viejä tietää tai sillä **on syytä epäillä** - UM päättää luvanvaraisuudesta

Aiheuttaako loppukäyttö kiellon? Listoista riippumatta verkkovalvontatuote, jos...

- Jos tuote on **erityisesti suunniteltu** mahdollistamaan luonnollisten henkilöiden salaa tarkkailun seuraamalla, poimimalla, keräämällä tai analysoimalla tietoja tieto- ja televiestintäjärjestelmistä; ja
- Jos UM on ilmoittanut vientiyritykselle että tällaisten tuotteiden käyttö liittyy tai voi liittyä **sortotoimiin ja/tai vakaviin ihmisoikeuksien/kv. humanitaarisen oikeuden loukkauksiin**
- **Viejän on ilmoitettava** UM:lle, jos viejä due diligence -selvitystensä perusteella **tietää** tällaisten tuotteidensa käytön liittyvän tällaisiin toimiin

Lopuksi: Viranomaiset ja yritykset toimivat yhteistyössä

- Johdon rooli yrityksessä, ohjeistus, koulutus
- Viranomaiset toimeenpaneavat EU:n ja Suomen lainsäädäntöä
- Vientivalvonnan lupaviranomainen on UM, valvova viranomainen on Tulli
- Suomessa hyvä yhteistyön perinne viranomaisten ja yritysten kesken
- Toimeenpanosta keskustellaan myös EU:ssa ja EU koordinoi Yhdysvaltain kanssa